

EL MEU AMIC MENGUAL

Manuel Sanchis-Guarner i Cabanilles

O M'ÉS GENS FÀCIL ESCRIURE SOBRE EL MENGUAL.

En primer lloc, perquè no estic massa segur de com he d'anomenar-lo. Probablement el nom del Mengual no li diga massa coses a l'amable lector, però va ser així com jo el vaig anomenar al llarg de tota la seva vida. Amb aquest nom el vaig conèixer a la Facultat de Medicina, a València, els anys seixanta. Vàrem ser companys de carrera, carrera que vàrem acabar l'any màgic, 1968. No recorde si era o no un bon estudiant; però això tampoc té massa importància, perquè el concepte del que és un bon estudiant és variable, i el que sí que pareix ja prou clar és que allò de ser «un bon estudiant» i «un triomfador en la vida» és, si més no, una perfecta estupidesa.

Al principi, érem «molt bons xiquets». Per anar a la Facultat portàvem, nosaltres, corbata, i elles, el monyo cardat i sempre molt ben fet. Érem «el Mengual», «el Sanchis», «l'Alonso», etc. Elles no, elles tenien nom propi: l'Amparo (Això d'Empar encara no ho havíem sentit mai), la Marina, la Carme. La qüestió dels noms és una cosa que jo no he pogut entendre mai, i que segueix passant, almenys al món mèdic on ens muguérem després el Mengual i jo. Ells són «el Dr. García» o «el Dr. Fernández». Elles son «la Dra. Carme» o «la Dra. Mar». Jo estic segur que si el Mengual estigués amb nosaltres tindria una esplèndida teoria per explicar-ho, mitjançant la «sociosexualitat», la «Ediposociologia» o qualsevol altra bajaranada genial.

El Mengual i jo pertanyíem al grup dels «rarets», perquè, de tant en

Una imatge de Joan B. Mengual

tant, parlàvem en valencià. No massa, tampoc, sense exagerar. Vist amb la perspectiva posterior, d'un món que, sobtadament, s'omplí de «lluïtadors antifranquistes de tota la vida», la veritat és que, en aquella època, no es notaven massa. De tant en tant ens pelàvem la classe i ens n'anàvem a esmorzar a alguna de les alqueries convertides en una mena de bars que hi havia a l'horta que quedava just darrera la Facultat de Medicina. En aquella horta després feren edificis elegants i cars, segons una cosa que anomenaren progrés; però en aquella època s'estava bé, al solet, i sense haver de resistir l'avorrit sermó d'algun dels impresentables catedràtics de l'època (Allò si que eren «Catedràtics» i no els que hi ha ara, que fins i tot alguns porten barba, es deixen preguntar i pareixen persones normals). S'estava bé, al solet, fins que el Mengual ens recordava que «ací fa pudor».

Ens vàrem anar fent grans i, a poc a poc, ens anàvem acostant al 68. La Facultat de Medicina era, de tota la Universitat de València, probablement, la menys conscient que el desenvolupament econòmic del país i el pas del temps ens portaven inexorablement cap a la dramàtica traca final del franquisme. Encara faltava molt de temps per a l'eclosió; tanmateix, a poc a poc, l'oposició al règim anava organitzant-se al món universitari i sindical. Nosaltres, el Mengual, jo i molts altres més, érem clarament antifranquistes, però no estàvem organitzats de cap manera. Escoltàvem el Raimon i els 4Z, anàvem als intents de manifestació (realment a córrer davant dels «grisos»), ens tancàvem a l'edifici del carrer de la Nau, etc. Fèiem assemblees en què sempre demanàvem la llibertat d'algun detingut, de qui moltes vegades no sabíem més que el nom que ens deia un orador, quasi sempre també desconegut. En aquell tètric, miserable ambient de la dictadura, jo tenia molta por, estava cagat; ell, el Mengual, no. Ell ho trobava «divertit».

Finalment, ens enxamparen, perquè vàrem firmar un paper. Anàrem en massa d'excursió a Madrid, al TOP («Tribunal de Orden Público», per als joves). No va ser massa greu: no ens varen expulsar de la Universitat, ni anàrem a la presó. Però tampoc no va fer falta. Ara, després de tant de temps, probablement és fàcil pensar que, entre tots, li vàrem fer mal al franquisme i prepararem el camí de la democràcia. Jo crec, tanmateix, que no, que les coses anaren pel seu compte i que, tal com pensava ell, el que passava era que l'estètica del franquisme era tan repugnant, que fóra «impossible no oposar-s'hi».

Al remat, arribà l'any 68 i, sense acabar de saber què estava succeint a París, passàrem els darrers exàmens, les darreres humiliacions d'algun sàdic catedràtic que ens va reunir per a explicar-nos que, a pesar que érem

uns inútils, la seva magnanimitat ens permetia deixar aquell antre tenebrós per sortir a guanyar-nos la vida com a metges. Probablement no li faltava raó, sobretot pel que feia a la nostra inutilitat.

El cas és que el Mengual i jo, com tants altres, ens vàrem separar. Quan anys després ens retrobàrem, les coses havien canviat molt. Feia poc que el miserable dictador que havia modelat el nostre pas per la Universitat havia mort; el Mengual era Isa Tròlec i acabava de guanyar l'Andròmina dels Octubre amb un llibre preciós, el *Ramona Rosbif*. També era psiquiatra. Evidentment, no podia ser una altra cosa. Una afecció de sa mare, que jo vaig tractar professionalment, em va permetre tornar a gaudir d'ell, de la seva conversa i del seu humor.

Un dia em va contar que havia tingut «una història» amb la policia, de la qual havia eixit amb diversos blaus que li vaig haver de tractar, per culpa d'una roda de cotxe punxada. La «culpa» era seua. Anava massa de pressa. Reivindicava la normalitat ciutadana en un país que encara no era/ és normal. Havia inventat una cosa que encara no existia. Ell «passava». Això, en l'època de la transició, només ho podien fer els tipus genials, com ell. Per això em costa tant pensar que ja no hi és i no ens pot explicar com estem de ridículs fent un «pacte lingüístic».